

יצירה

אני זוכר | שני קטעים

עודד מנדה-לוי

.1

אני זוכר שישבתי עם אברהם שלונסקי בקפה "קרלטון" בחברת כמה מאנשי מערכת "משמר". הם טרחו על הגהות לאיזה דבר, שלונסקי הציע תמורת המילה "רעשני" את "טרטרני", והם החלו להתווכח בקולי קולות. שלונסקי קם נסער וצעק: "הרי כתבתי כבר, ולא לפני זמן רב, אדווה טרטרנית של יריות רובים". הוא הניע בכוח נורא את פניו המכותרים רעמה של שיער, שדמתה להילה של קדוש. הוא לבש חולצת אריג צמר משובץ, פתוחת צוואר, מכנסי קטיפה וסנדלים. שעה שדיבר הפריח באוויר דפי הגהה, וכוסות נשמטו והתנפצו אל הרצפה. פתאום היא הגיעה, התיישבה לצדנו והקשיבה. שלונסקי ציפה לבואה. הוא פנה אליה באנגלית ואמר: "את כותבת שירה! אני רוצה לשוחח אתך שעות, ימים". ודאי חושבת, אמרתי ביני לביני, שכל כולו כאחד המשוררים שהיו יוצאים ובאים בקפה "לה דום" בפריז, עד שבאה המלחמה ופיזרה אותם משם. צעיר מגודל זקן, שלא הכרתי, פנה אליה ואמר לה באנגלית מפוסלת: "זה כל מה שמר שלונסקי יודע באנגלית. הוא מדבר רק רוסית ועברית. אני אהיה לך מתורגמן". לחלל המקום צעק: "קפה". לפני שמאפרה התגלגלה מן השולחן ברעש גדול הצלחתי לתפוס אותה ולהחזירה למקומה. האישה המשוררת התבוננה בי. שלונסקי נשף בקוצר רוח כמו סוס ששש לקרב. רוחו נתעלתה ולהטה, והמילים

שהשמיע אודות העברית והשירה נפלטו חזק מפיו. התבוננתי בה וידעתי שהבינה. החיים הם בשבילו הרפתקה מופלאה. היא הקשיבה, לחלחה את שפתיה בלשונה ועצמה עיניים. שלונסקי שם לב לזה והניח את כף ידו על השולחן, בדיוק לפניה. "יפהפייה נמה" אמר, "אי אפשר לעורר אותה אלא באהבה". הוא דיבר בקול שקט. היא שלחה מבט לעבר הצעיר מגודל הזקן, אבל הוא שתק. כעבור רגעים אחדים קם והלך משם. המלצר בא והגיש לה קפה. כשביקשה חלב הניע ראשו בשלילה. "אין מגישים חלב סמוך לשעת הצהריים", הסביר לה באנגלית, "שמא אכלת בשר. זה בית קפה כשר". שלונסקי הבין וצעק: "אתם ובתי קפיתם!" הוא העביר את ידו בשערו עד שקמה וניצבה על ראשו כתסרוקת נחשים. "השירה", פנה אליה ואמר, "הכרח שתקדים את ההמונים כשם שענפי האילן עומדים מעל לגזע. לא קל להבין את שירתנו החדשה". התקרבת אליה ולחשתי באוזנה. היא הניחה את ידה על רגלי, הנהנה בראשה והשיבה לאוזני. "מה אמרה?" שאל שלונסקי וחיך אליה. קמתי מן הכסא ונאמתי לפניו: אתה אחד מנביאי קדם, אתה חוזה עתידות של עתיד עליז, של חופש ושירה". שלונסקי הנהן בשביעות רצון. בחוץ היו טנקים בריטיים נעים בשאון לפני מרפסת הקפה. החנויות היו סגורות והעסקים שבתו. ברחוב אלנבי אנשים עמדו לפני הבנק בתור ארוך. התבוננתי בה. משהו איים לבלוע הכול.

2.

אני זוכר שראיתי את פארה פוסט בכלבו שלום. זה היה היום השני ללימודים, והלכתי לאמא שלי שעבדה שם כדי לספר לה שהמחנכת החדשה היא מורה לאנגלית, ויש לה שם של שחקנית. כמה ימים קודם, כשברדיו השמיעו ביום ההולדת שלי את שש עשרה מלאו לנער, חשבת, אולי מישהי בעולם חושבת עליי והשיר הזה הוא בשבילי. לכל הבנות הייתה תסרוקת פארה פוסט, אבל לאף אחת לא היה חיוך מלא שיניים כמו שלה. כשהתקרבת לבניין באחד העם ראיתי המון אנשים מרוגשים שצעקו "פארה פארה". השומר שהכיר אותי נתן לי להיכנס, וכשחיפשתי את אמא שלי כדי להגיד לה שלמורה קוראים חנה מרון, ראיתי את פארה פוסט מחייכת ואת צ'יץ' מסביר לה על הבניין הגבוה ביותר במזרח התיכון. מזגן שהוצב מעל דלת הכניסה זרק רוח חזקה שפיזרה את שערותיה על פניהם של גברים גבוהים שלבשו חליפות ודיברו כל הזמן במכשירי קשר שמנים. מבלי ששומרי הראש שמו לב הצלחתי להתקרב אליה מעט, ואמרתי לה: You are so beautiful. פארה הסתכלה עליי וברצינות גמורה אמרה לי: I'm O.K. רציתי לספר לה שאבא שלה עקר לדוד שלי שן. הוא היה רופא שיניים, ודוד איזקו שמעט אחרי קום המדינה הפליג לאמריקה במדים של מלח זעק מכאבים באיזו מסעדה בניו-יורק. אבא של פארה, שהיה בעיר לרגל כינוס של רופאי שיניים ואכל באותה מסעדה, טיפל בדוד איזקו במטבח כששני טבחים אווזים בו שלא יזוז. זמן רב אחר כך, כשפארה פוסט הפכה לכוכבת וכתבות על חייה פורסמו בכל מקום, דוד איזקו הבין איכשהו מכרטיס הביקור ששמר כל השנים, שהרופא הוא אבא שלה. שומר ראש אחד אמר לי בעברית "עוף מפה, ילד", ואיים לבלוע אותי במבטו. אחר-כך הניח את זרועו הכבדה על ישבנה המלאכי של פארה ודחף אותה קלות פנימה אל אחת המחלקות בבניין הכי גבוה במזרח התיכון. שנייה לפני שנעלמה היא הסתובבה ושלחה לעברי נשיקה שהתעופפה במהירות הרוח שפרצה מתוך מזגני כלבו שלום. כששומר הראש הסתובב ונעץ בי מבט קשה, קרצתי לעברו וחייכתי. ידעתי, זה חיוך ששווה מיליונים.